

POLSKA
RZECZPOSPOLITA
LUDOWA

URZĄD
PATENTOWY
PRL

OPIS PATENTOWY PATENTU TYMCZASOWEGO

122 109

Patent tymczasowy dodatkowy
do patentu _____

Zgłoszono: 12.04.80 (P. 223403)

Pierwszeństwo: _____

Zgłoszenie ogłoszono: 27.03.81

Opis patentowy opublikowano: 30.11.1984

Int. Cl³.

G01N 9/26

CZYTELNIA

Urzędu Patentowego

Twórca wynalazku: Józef Śmigielski

Uprawniony z patentu tymczasowego: Polska Akademia Nauk,
Instytut Maszyn Przepływowych,
Gdańsk (Polska)

URZĄDZENIE DO POMIARU GĘSTOŚCI GAZU

Przedmiotem wynalazku jest urządzenie do pomiaru gęstości gazu.

Dotychczas pomiar gęstości gazu przeprowadzano na drodze oddzielnego pomiaru ciśnienia i temperatury oraz wykonywania obliczeń w oparciu o równanie stanu.

Znane są urządzenia do pomiaru temperatury w których wykorzystuje się zmiany objętości gazu znajdującego się w naczyniu pod stałym ciśnieniem i odciętego od otoczenia zamknięciem rtęciowym.

Znane są też manometry u-rurkowe, w których różnica ciśnień przetwarzana jest na sygnał elektryczny przez zwieranie drutu rezystancyjnego rozciągniętego w rurce, przez rtęć stanowiącą ciecz manometryczną.

Urządzenie według wynalazku stanowi zbiornik gazu kontrolnego połączony z jednym końcem poziomej rurki kapilarnej, w której znajduje się, jako zamknięcie zbiornika, kolumna rtęci. Drugi koniec rurki kapilarnej jest otwarty. W kapilarze rozciągnięte są druty oporowe, które połączone są szeregowo z rezystancją dodatkową dopasowującą układ do warunków pomiaru, zasilane ze źródła napięcia. Wartość rezystancji dodatkowej proporcjonalna jest do iloczynu masy gazu w zbiorniku i stosunku stałych gazowych gazów w zbiorniku i ośrodku, którego gęstość jest określana.

Dowolny gaz znajdujący się w zbiorniku odcięty jest od otaczającej przestrzeni kolumną rtęci, która może przemieszczać się w poziomej rurce kapilarnej. Jeżeli gaz ten osiąga temperaturę i ciśnienie takie, jakie panuje w miejscu, gdzie wyznacza się gęstość, to przyjmuje objętość odwrotnie proporcjonalną do tej gęstości. Objętość tę określa położenie kolumny rtęci w rurce kapilarnej, a co za tym idzie, rezystancja drutów rozciągniętych w rurce, zwartych rtęcią, jest miarą gęstości.

Urządzenie takie pozwala na wyznaczanie gęstości gazów w sposób ciągły i automatyczny (analogowy) bez konieczności oddzielnego pomiaru ciśnienia i temperatury oraz wykonywania obliczeń w oparciu o równanie stanu. Jest ono proste i tanie. Nie istnieje dotychczas żadne inne urządzenie pozwalające na ciągłe przetwarzanie gęstości gazu na sygnał elektryczny.

Przedmiot wynalazku zostanie bliżej objaśniony w przykładzie wykonania na rysunku schematycznie przedstawiającym urządzenie do pomiaru gęstości gazu.

Urządzenie zbudowane jest ze zbiornika 1 połączonego z jednym końcem poziomej rurki kapilarnej 2, w której znajduje się kolumna rtęci 3. Drugi koniec rurki kapilarnej jest otwarty. W rurce kapilarnej rozciągnięte są druty oporowe 4, z którymi szeregowo połączona jest rezystancja dodatkowa 5. Układ zasilany jest źródłem napięciowym 6.

Gaz znajdujący się w zbiorniku 1 utrzymywany jest w określonej temperaturze i pod określonym ciśnieniem odpowiadającym warunkom, w jakich ma być wyznaczona gęstość.

Pod wpływem zmian objętości gazu w zbiorniku 1 wywołanych zmianami temperatury i ciśnienia gazu poddanego pomiarowi, działającego na otwarty koniec rurki kapilarnej 2, kolumna rtęci 3 przesuwa się i ustala swoje położenie, w którym zwiera druty oporowe 4 w rurce kapilarnej 2.

Czynna rezystancja drutów oporowych 4 wraz z połączoną szeregowo regulowaną dopasowującą rezystancją 5 jest odwrotnie proporcjonalna do mierzonej gęstości gazu. Współczynnikiem proporcjonalności jest wówczas iloczyn stosunku masy gazu zamkniętego w zbiorniku 1 przetwornika do jego objętości początkowej i stosunku stałych gazowych tego gazu i ośrodka, którego gęstość jest określana.

Przy zasilaniu układu sygnałem napięciowym o stałym poziomie ze źródła 6 natężenie prądu płynącego przez przetwornik wskazywane przez miernik 7 jest proporcjonalne do gęstości gazu. Jeżeli źródłem zasilania 6 jest przetwornik, którego sygnałem wyjściowym jest napięcie proporcjonalne do ciśnienia dynamicznego w przepływającym gazie, to natężenie prądu wskazywane przez miernik 7 jest proporcjonalne do kwadratu masowego natężenia przepływu tego gazu.

Urządzenie do pomiaru gęstości gazu według wynalazku może być zastosowane do zdalnego pomiaru, rejestracji danych pomiarowych, przy automatycznej regulacji procesów przepływowych i chemicznych oraz w układach do elektronicznego przetwarzania danych pomiarowych. Okaże się on szczególnie przydatny przy pomiarze natężenia przepływu gazów za pomocą zwężki z zastosowaniem elektrycznego przetwornika różnicy ciśnień umożliwiając automatyczne uwzględnianie wpływu gęstości.

Zastrzeżenie patentowe

Urządzenie do pomiaru gęstości gazu, z n a m i e n n e t y m, że stanowi je zbiornik (1) połączony z jednym końcem poziomej rurki kapilarnej (2), której drugi koniec jest otwarty, a wewnątrz rurki (2) znajduje się kolumna rtęci (3) oraz rozciągnięte są druty oporowe (4), połączone szeregowo z rezystancją dodatkową (5) dopasowującą układ do warunków pomiaru i zasilane ze źródła napięcia (6).

